Lausunto eduskunnan tarkastusvaliokunnalle: EVM, ERVV, 2014

Professori Vesa Kanniainen
Helsingin yliopisto, EuroThinkTank
17.9.2015

Kun euroa ajatellaan, on ajateltava suuria

Tarkastusvaliokunta (TrVM 2/2013) pitää tarpeellisena….

- VM:n tulee tuottaa *nykyistä enemmän* eurokriisin *kokonaisuutta koskevaa* informaatiota rahoitusvakausjärjestelmiin liittyvistä *riskeistä* ja *vastuista*

- On saatava *selkeämpi kokonaiskuva* päätettävistä asioista, vaihtoehdoista ja riskeistä sekä olennaisimmista vaikutuksista

- Lisävaikeus: *EKP:n kautta* tulevia välillisiä vastuita ei mikään taho Suomessa yhdistä valtion vastuisiin

…pitää tarpeellisena

- TrV edellyttää, *että hallitus edelleen vahvistaa ja selkeyttää tavoitteenasettelua euroalueen tulevaisuudesta* ja sen vaihtoehdoista ja niiden sisältämistä riskeistä
- Kokonaisuuteen kuuluvat myös *EKP:n kautta syntyvät riskit*

Arvio TrVM:n viestistä

Onko todella niin, että

- eduskunnalla ei ole ollut riittävästi informaatiota?
- riskejä ja vastuita ei eduskunnassa tunneta?
- kokonaiskuva eurosta ei ole ollut selkeä?
- EKP:n kautta tulevista vastuista ei ole ollut käsitystä – eikö Suomen Pankki ole eduskunnan pankkina informoinut eduskuntaa?

Raimo Sailas: ”Epäonnistunut eurohanke tarvitsee ihmeen” (HS 1.9.2015)

- Mitä ei-optimaalinen valuutta-alue on jäsenmaiden kansalaisille maksanut?
- EuroThinkTank laski 2014: hyvinvointitappio 10 % (ja lisää tulee kaiken aikaa)

- Euron vaihtoehdot:

(i) Nykyinen, heikko liittovaltio (missä on puhuttu ”arvoyhteisö”?)

(ii) Kehitys kohden liittovaltiota – oma budjettitalous, oma verotus, eurobondit, päätösvalta pois eduskunnalta

(iii) Paluu kansallisiin valuuttoihin

Riskit

- Kreikan III apupaketti ei pelasta Kreikkaa (tuottavuuserot) – EuroThinkTank arvio 17.7.2015
- Kreikan velat saneerattava tai luotava IV apupaketti
- Euroalueen resurssit eivät riitä pelastamaan Ranskaa ja Italiaa, joiden tuottavuus heikompi kuin Saksan tuottavuus
- Miksi maailman johtavissa moderneissa yhtiöissä ei ole eurooppalaisia – Eurooppa menettänyt innovatiivisuutensa

Euroopan keskuspankin määrällinen elvytys

- Rahapolitiikalla ei kyetä elvyttämään, koska matalat korot eivät globaaleilla markkinoilla voi synnyttää inflaatio-odotuksia – inflaatio määräytyy kehittyvien talouksien matalien tuotantokustannusten perusteella

- USA:n kasvu perustuu enemmän finanssipoliittiseen elvytykseen ja TARP-tukeen pankeille

- Japani ei kyennyt luomaan inflaatio-odotuksia

- Rahapoliittinen elvytys menee osakkeiden ja asuntojen hintoihin

==> TrV:n vaatimus eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden vaikutusten arvioimisesta on hyvin perusteltu, VM:n selvitys 30.06.2015 ”hyvä alku” – mutta ei riittävä

Suomen riskien kartoitus

- Suomi nykyisen löyhän liittovaltion maksajana: europankkien yhteinen talletussuoja, Kreikan saatavien menetys, Kreikalle myönnettävä uusi tuki, Ranskan ja Italian vaatimat eurobondit…

Suomella ei ole tarvetta millekään näistä.

- Suomi Euroopan liittovaltion kehitysalueeksi?
- vrt. Suomen kansallinen aluepolitiikka

- Paluu omaan valuuttaan? Fixit.

Fixit – hyötykustannusanalyysi tarvitaan

- Lyhyen aikavälin välittömät tappiot: verrattavissa sotakorvauksiin tai edellisen laman pankkikriisin aiheuttamiin menetyksiin

  ”Juristien paratiisi, muiden helvetti”?

- Pitkän aikavälin voitot: Ruotsi saanut 30 %:n etumatkan, saadaanko Ruotsi kiinni

Fixit 2 - analyysikehikko

$$NPV = -C_0 + \sum_{t=1}^{\infty} \frac{B_t}{(1+r)^t}$$

$C_0 = lyhyen\ aikavälin\ helvetti$

$B_t = pitkän\ aikavälin\ hyödyt\ omasta\ rahasta$

$r = diskonttokorko$

Koelaskelma ”tupakka-askin” kanteen

- Helvettikustannus, 10 mrd
- Vuotuinen hyöty omasta rahasta, 1 % lisää BKT:n kasvuun
- Diskonttokorko 2 %

Koelaskelman tulos:

- NPV = - 10 + 0.01x200/0.02 = 90 mrd
- Varioimalla lukuja saadaan muita tuloksia.
- Vrt. Argentiinan talous dollarista irtaantumisen jälkeen 2002: talous supistui *vain* yhden vuosineljänneksen, kasvoi 63 % seuraavan 6 vuoden aikana

Luonnehdinta

- Kilpailukyvyn välitön korjaantuminen
- Sisäistä devalvaatiota ei tarvita
- Ei poista tarvetta rakenteellisiin uudistuksiin Suomen taloudessa
- Rakenteellisten uudistusten aikaansaaminen määräävät Suomelle pitkän aikavälin kasvupotentiaalin kehittymisen

Kiitos !

Kirjallisuutta

EuroThinkTank: *Euron tulevaisuus. Suomen vaihtoehdot*, (Libera 2014).

EuroThinkTank - blogi: ”Kerro minulle Zorbas: pelastaako kolmas tukipaketti Kreikan talouden?”, 17.7.2015